

Прапор перемоги. - 1986. - 11 січня.

СОЛДАТ Першої світової війни схилився над могилою бойового товариша... Більше вісімдесяти років минуло з тих кривавих часів, коли над нашим краєм палахкотіла вселенська бойня, як тоді здавалося, страшнішою й не придумати.

Для кого та війна була загарбницька, для кого справедлива, пересічний наш сучасник уже й не скаже. А втім, і історики розходяться в оцінках, адже, розпочавшись 1914 року, вона, по суті, так і не закінчилася, перерісши в локальні революції, громадянські побоїща, змінивши кордони держав і навіть характер суспільного устрою. Перестали існувати Російська імперія і Австро-Угорщина.

Заради чого гинули солдати? Якими ж примарними виявилися цілі тієї війни. Десятки полеглих російських вояків впокоїлися на церковному цвин-

Історія в знімках

тарі біля станції Радзивилів (Радивилів) і на міському парафіяльному кладовищі. Зокрема, тут хоронили й тих, хто померли в 15-му епідемічному і Новоладозькому загонах Червоного Хреста, в Петроградському і Калузькому етапному лазаретах. Як свідчать архівні матеріали, що їх зібрала Надія Мельник з с. Хотина, знайшли

свій останній спочинок воїни царської армії і в Крупці, Тарнавці (Зарічному), Михайлівці, Пустоїванному, Козині, Хотині, Теслугові. Були вони з 20-ї і 101-ї піхотних, 1-ї Туркестанської дивізій, 13-го гусарського Нарвського полку і т.д. Відомі навіть прізвища багатьох полеглих, але кому вони можуть сьогодні бодай

щось сказати? Звичайні звучні прізвища, в основному російські. Що нам пам'ять поіменна, коли давним-давно занедбано братські кладовища, затоптано в землю поодинокі розкидані в полях могили, як та, над якою схилився солдат, увічний фотознімком. На кладовищі в Радивиліві, там, де були братські поховання Першої світової, вже за два десятки літ здійснюють нові захоронення.

І врешті-решт це можна пояснити: пронеслася над світом ще більш руйнівна й нелюдська війна, затим ми пережили біль афганських втрат, багатьох своїм чорним крилом торкнулася чорнобильська катастрофа. Потьмяніли, втратили гостроту факти минулого... Але солдат із цього минулого дивиться на нас зі старої фотографії з моторошним докором: «А що іще буде...»

Влас НАДЧИЦЬКИЙ.